

Ocena znanstvene monografije “Razvojna psihologija”

Zlatka Cugmas*
Pedagoška fakulteta, Univerza v Mariboru

Review of the book “Developmental Psychology”

Zlatka Cugmas*
Faculty of Education, University of Maribor, Slovenia

Ključne besede: razvojna psihologija, teorije, raziskave, recenzije

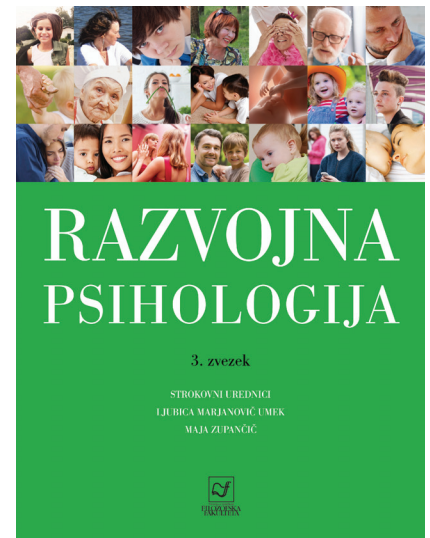
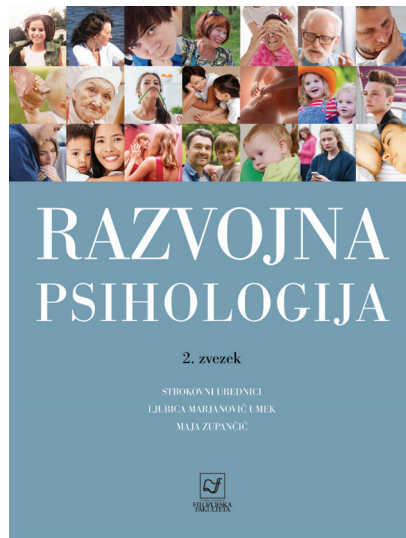
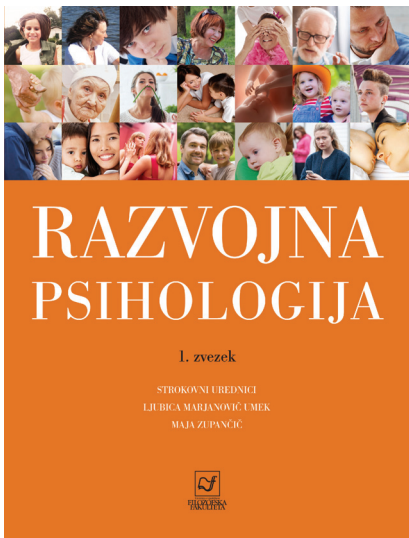
Keywords: developmental psychology, theories, research, reviews

Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (ur). (2020). *Razvojna psihologija*. (Druga dopolnjena in razširjena izdaja). Znanstvena založba Filozofske fakultete. (COBISS.SI ID: 303239680)

Razvojni psihologinji red. prof. dr. Ljubica Marjanovič Umek in red. prof. dr. Maja Zupančič sta soavtorici in strokovni urednici dopolnjene in razširjene izdaje znanstvene monografije *Razvojna psihologija*, ki je izšla pri Znanstveni založbi Filozofske fakultete, Univerze v Ljubljani. Kot že pri prvi izdaji, so bili tudi pri drugi soavtorji razvojni psihologinji izr. prof. dr. Urška Fekonja in izr. prof. dr. Tina Kavčič ter razvojni psiholog red. prof. dr. Matija Svetina. Pediater dr. med. Borut Bratanič je napisal poglavje o razvoju v perinatalnem obdobju, antropologinja red. prof. dr. Tatjana Tomazo-Ravnik pa je avtorica poglavja *Biološka rast človeka*. Avtor večine fotografij je Tihomir Pinter, avtorica ilustracij pa Kristina Krhin.

Že prva izdaja znanstvene monografije je bila obsežna (obsegala je več kot 800 strani), druga izdaja pa je izšla kar v treh zvezkih. Prvi zvezek z oranžnimi platnicami obsega 335 strani in zajema uvodna poglavja o predmetu in zgodovini razvojne psihologije, teorijah psihičnega razvoja, pristopih, metodah in tehnikah za preučevanje psihičnega razvoja, vlogi dednosti in okolja ter biološki rasti človeka. Vsebuje predstavitev perinatalnega obdobja in razvoj dojenčka in malčka (gibalni, zaznavni, spoznavni, govorni in socialni razvoj ter razvoj čustev, temperamenta, osebnosti in igre). V drugem zvezku z modrimi platnicami, ki obsega 298 strani, so opisana in razložena zgoraj omenjena področja razvoja v zgodnjem, srednjem in poznem otroštvu (razen gibalnega in zaznavnega razvoja, ki je predstavljen že v prvem zvezku), dodana je še predstavitev moralnega razvoja. Pomembno dopolnjena so poglavja o razvoju govora in mišljenja, predvsem z najnovejšimi izsledki slovenskih in tujih raziskav o metajezikovnih in metaspoznavnih zmožnostih. V poglavju o zgodnjem otroštvu je dodano poglavje o razvoju risbe, v poglavju o srednjem in poznem otroštvu pa o otrocih v vrtcu in šoli ter razvoju razlik med spoloma. Tretji zvezek (z zelenimi platnicami), ki obsega 498 strani, je posvečen mladostništvu, prehodu v odraslost ter zgodnji, srednji in pozni odraslosti. Poudarek je predvsem na spoznavnem, čustvenem, osebnostnem, moralnem in socialnem področju razvoja, razvoju identitete, vključno s poklicnim odločanjem, ter socialne kognicije v mladostništvu in na prehodu v odraslost. Avtorice in avtor opredelijo glavne razvojne naloge posameznih razvojnih obdobj. V besedilu o mladostništvu in prehodu v odraslost poudarijo posebnosti razvoja v novo opredeljenem razvojnem obdobju med mladostništvom ter zgodnjo odraslostjo, t. j. na prehodu v odraslost. Druga izdaja *Razvojne psihologije* je pomembno dopolnjena in razširjena z izsledki raziskav o odraslosti, razvojnemu obdobju, ki je v drugih znanstvenih monografijah o človekovem razvoju pogosto prezrto. Poleg razvojnih področji, ki predstavljajo rdečo nit v celotni monografiji, so v poglavjih o odraslosti predstavljena poglavja o telesnih spremembah v zgodnji odraslosti, poklicnem razvoju v srednji odraslosti in vsakodnevni kompetentnosti v pozni odraslosti. V drugi izdaji ta poglavja dopolnjuje tudi več izsledkov raziskav v Sloveniji.

* Naslov/Address: red. prof. dr. Zlatka Cugmas, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Koroška cesta 160, 2000 Maribor, e-mail: zlatka.cugmas@um.si

Avtorice in avtorja obravnavajo razvoj od spočetja do smrti, pri čemer predstavijo teoretsko podlago empiričnih raziskav, izsledke domačih in tujih raziskav in uporabno vrednost teh izsledkov. Posežejo tako po temeljnih virih razvojne psihologije, kakor tudi po najnovejših, z letnico izida same znanstvene monografije. Literaturo in vire dosledno, natančno in znanstveno korektno navajajo v besedilu in ob zaključku vsakega poglavja.

Iz besedila je razvidna obsežna in uspešna raziskovalna dejavnost ne le avtoric in avtorjev monografije, ampak tudi drugih slovenskih raziskovalcev človekovega razvoja, kar pomeni, da je znanstvena monografija jasen dokaz pomembnega položaja razvojne psihologije kot teoretske in empirične psihološke discipline v Sloveniji. Raziskave zajemajo vsa področja človekovega razvoja in vsa razvojna obdobja. Njihovo vrednost dokazujejo objave izsledkov v najprestižnejših psiholoških revijah doma in v svetu. Avtorice in avtorji znanstvene monografije *Razvojna psihologija* sodelujejo pri svojem raziskovalnem delu tudi s tujimi razvojnimi psihologi ter z raziskovalci drugih znanstvenih disciplin, kar priča o njihovi bogati mednarodni in interdisciplinarni umeščenosti v znanstveni prostor. Napisali so tista poglavja *Razvojne psihologije*, ki zajemajo temeljno in aktualno razvojnopsihološko tematiko, to pa umeščajo v slovenski družbenokulturni kontekst ter dopolnjujejo z množico znanstvenih ugotovitev v zadnjem desetletju, ki so rezultat njihovega lastnega znanstvenoraziskovalnega, pedagoškega in/ali strokovnega dela.

Knjiga *Razvojna psihologija*, ki je napisana v znanstvenem jeziku, pomeni ne le dragoceno študijsko gradivo, ampak predstavlja v svoji enciklopedični preglednosti, natančnosti in širini problematike pomemben vir informacij za vse, ki se pri svojem strokovnem ali znanstvenem delu srečujemo s tematiko človekovega razvoja. Avtorice in avtorja so dosledno pojasnili temeljne pojme tako v samem besedilu, kot ob robovih strani, pri čemer so sledili težnji po slovenjenju strokovnih izrazov. Prav zadnje razumem kot posebno dragocen doprinos k slovenski znanosti. Ob zmedhi različnih prevodov strokovnih pojmov iz pretežno anglosaških jezikov ocenjujem, da je lahko monografija, v kateri so uporabljeni pojmi izredno domišljeno in dosledno, izredno uporabno vodilo pri uporabi in širjenju strokovno korektnega jezika na

področju razvojne psihologije. Tudi dopolnjeno in razširjeno izdajo *Razvojne psihologije* je lektorirala red. prof. dr. Simona Kranjc.

Druga izdaja *Razvojne psihologije* je dopolnjena z novjšimi fotografijami, ilustracijami, preglednicami in slikami, ki pomenijo pomembno popestritev in bralca dodatno motivirajo k listanju knjige, študiju, iskanju opredelitev pojmov, preučevanju predstavljenih znanstvenih izsledkov ipd. Tudi sicer je knjiga bralcu oblikovno prijazna, saj so uporabljene različne pisave, barvni poudarki in okvirni.

Primerjava med znanstveno monografijo *Razvojna psihologija*, ki je izšla leta 2004, in njeno dopolnjeno ter razširjeno izdajo kaže, da ni treba dopolnjevati in poglobljati znanstvenih monografij, ker bi postale teorije in izsledki raziskav »zastareli«, saj si brez njih ne bi mogli postavljati novih znanstvenoraziskovalnih vprašanj, oblikovati novih znanstvenoraziskovalnih hipotez, ustvariti novih znanstvenih teorij... A z novimi izsledki raziskav je naše poznavanje in razumevanje človekovega razvoja popolnejše. Nenazadnje smo novo izdajo *Razvojne psihologije* težko pričakovali, saj so izvodil prve takoj pošli, v študijskih knjižnicah pa knjig nikoli ni dovolj za vse, ki bi si jih želeli izposoditi.

Naj vas, bralci, število in debelina zvezkov dopolnjene in razširjene izdaje *Razvojna psihologija* ne prestraši. Lahko jih berete od prve do zadnje besede, lahko pa v njih poiščete prav tisto, kar vas v danem trenutku zanima, saj so napisani sistematično in pregledno. Prepričana sem, da bo dopolnjena in razširjena izdaja *Razvojne psihologije* dragocena ne le za psihologe (oz. tiste, ki bodo to šele postali), ampak tudi tiste, ki se ukvarjajo z drugimi psihološkimi disciplinami ali s pedagoškim, svetovalnim, medicinskim in socialnim področjem. V dandanašnji poplavi »psihologije«, ki pa to ni, saj ji manjka znanstveni pristop, je znanstvena monografija *Razvojna psihologija* nekaj, kar smo nujno potrebovali in kar vsem, ne glede na njihovo študijsko, poklicno ali interesno delovanje, iskreno priporočam.

Prispelo/Received: 6. 2. 2021
Sprejeto/Accepted: 9. 2. 2021